

Sygn. akt VU 429/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 23 października 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku M. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o datę wypłaty emerytury

na skutek odwołania M. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 25 kwietnia 2018 r.

oddala odwołanie.

V U 429/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 kwietnia 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 4 kwietnia 2018 roku, na podstawie art. 129 ustawy emerytalnej podjął wypłaty emerytury na rzecz wnioskodawcy M. O. od 1 kwietnia 2018 roku.

Od powyższej decyzji M. O. złożył 29 maja 2018 roku odwołanie wnosząc o jej zmianę i podjęcie wypłaty emerytury od marca 2018 roku.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. O., urodzony (...), złożył w dniu 5 marca 2018 roku wniosek o emeryturę. Decyzją z 12 marca 2018 roku ZUS przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od 1 marca 2018 roku w kwocie zaliczkowej w wysokości 2985,70 złotych. Wypłata świadczenia została zawieszona z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-3 akt emerytalnych, decyzja ZUS z dnia 12 marca 2018 roku k. 5-6 akt emerytalnych)

W dniu 4 kwietnia 2018 roku M. O. złożył do ZUS wniosek o podjęcie wypłaty emerytury. Do wniosku załączył świadectwo pracy z 3 kwietnia 2018 roku, z którego wynika, że jego stosunek pracy ustał 28 marca 2018 roku.

(wniosek – 7 akt emerytalnych, świadectwo pracy – k. 8 akt emerytalnych)

Decyzją z 12 kwietnia 2018 roku organ rentowy ustalił wysokość emerytury w kwocie zaliczkowej i podjął wypłatę emerytury od 1 kwietnia 2018 roku.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 12 kwietnia 2018 roku k. 9 akt emerytalnych)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2013 roku, poz.1440 z późn.zm.) świadczenie wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Powyższy przepis wyraża zasadę obowiązującą w ubezpieczeniach społecznych, że świadczenie wypłaca się od dnia powstania prawa do niego, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, uzależniając tym samym początkową datę wypłaty świadczenia od daty złożenia wniosku o to świadczenie. (por, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2012 roku, IIUK 146/12, LEX). Mimo zatem, że prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego powstaje z mocy prawa, a decyzja organu rentowego ma charakter wyłącznie deklaratoryjny, samo spełnienie się przesłanek warunkujących prawo do świadczenia nie stanowi podstawy do wypłaty tego świadczenia. Podstawą i jednocześnie warunkiem sine qua non stanowi wniosek uprawnionego do przyznania mu świadczenia. Tylko złożenie stosownego wniosku skutkuje wypłatą danego świadczenia. Powyższe wynika z decydującej funkcji woli uprawnionego, którą przypisał uprawnionemu ustawodawca. To uprawniony do świadczenia decyduje czy i kiedy skorzystać z prawa do świadczenia, do którego prawo nabył z mocy prawa po spełnieniu określonych w przepisach przesłanek. Uprawniony może również nie korzystać z przysługującego mu prawa.

Dopiero zatem konsekwencją złożenia stosownego wniosku uprawnionego jest obowiązek organu rentowego ustalenia prawa danego uprawnionego do świadczenia, a następnie jego wypłata. Moment wyrażenia woli uprawnionego pobierania świadczenia determinuje powstanie obowiązku wypłaty tego świadczenia.

Powyższe wynika z konieczności odróżnienia nabycia prawa do świadczeń od uzyskania świadczeń wynikających z tego prawa (wypłata świadczenia). W wyroku z dnia 22 listopada 2006 roku Sąd Najwyższy w sprawie IIIUK 95/06 (Legalis) podkreślił samodzielny charakter obu instytucji, jako uregulowanych odrębnymi przepisami, mającymi różne znaczenie w obrocie prawnym. I tak o nabyciu prawa do świadczeń mówi art. 100 ustawy emerytalnej przewidujący powstanie prawa do świadczeń z dniem spełnienia się wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Natomiast o wypłacie świadczenia stanowi art. 129 ust. 1 ustawy nakazujący wypłacania świadczenia od dnia powstania prawa do tego świadczenia, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o jego wypłatę. Wynika z tego, iż istnienia prawa do świadczeń, wiążące się ze spełnieniem warunków jego nabycia, nie można utożsamiać z przyznaniem świadczenia (jego wypłatą). Jakikolwiek wątpliwości w tym zakresie rozstrzygnął Sąd Najwyższy, który stwierdził, iż przyznaniem świadczenia jest ustalenie prawa do jego pobierania, a więc wypłaty (tak SN w uchwale 7 z dnia 27 listopada 1989 roku, IIIUZP 11/89, LEX; w uchwale z dnia 10 sierpnia 1988 roku, IIIUZP 22/88, LEX). Samo zatem spełnienie się przesłanek warunkujących prawo do świadczenia in abstracto nie stanowi podstawy do wypłaty świadczenia. Podstawę taką stanowi wniosek o przyznanie, a następnie wypłacenie świadczenia, tak więc niewątpliwie ustawodawca przypisał decydującą rolę woli uprawnionego, który nawet jeżeli spełnia przesłanki nabycia prawa do świadczenia nie musi z niego korzystać. Konsekwencją tego jest to, że dopiero złożenie wniosku o świadczenie powoduje obowiązek jego wypłaty (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2014 roku, II UK 398/13, LEX). Zatem tylko od ubezpieczonego zależy, czy złoży do organu rentowego wniosek o świadczenie, czy też nie. Złożenie wniosku stanowi tym samym wymóg formalny dla uzyskania prawa do świadczenia.

Konsekwencją powyższej zasady jest regulacja zawarta w art. 135 ust. 1 ustawy emerytalnej, który stanowi w razie ustania przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczenia, wypłatę wznowia się od miesiąca ustania tej przyczyny, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty.

W przypadku wnioskodawcy do wstrzymania wypłaty świadczenia doszło w trybie art. 134 ust. 1 pkt 1 w związku zawieszeniem prawa do emerytury na podstawie art. 103 ust. 1 ustawy i w związku z art. 103a ustawy.

Przyczyna zawieszenia prawa do emerytury i w konsekwencji przyczyna wstrzymania wypłaty świadczenia w przypadku wnioskodawcy ustala z chwilą ustania stosunku pracy, czyli 28 marca 2018 roku. Niezbędnym jednak warunkiem wypłaty emerytury w świetle art. 135 ust.1 ustawy jest złożenie wniosku o podjęcie wypłaty świadczenia. Wnioskodawca złożył wniosek o podjęcie świadczenia w kwietniu 2018 roku, zatem prawidłowo od miesiąca kwietnia 2018r. organ rentowy podjął wypłatę świadczenia.

Data ustania stosunku pracy nie ma znaczenia dla daty wznowienia świadczenia, ta bowiem wynika wprost z treści art. 129 ustawy emerytalnej. Zgodnie z treścią tego przepisu świadczenie wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Przepis art. 129 ustawy oraz art. 135 ustawy mają charakter bezwzględnie obowiązujący. Oznacza to, że reguły w nich zawarte wykluczają możliwość wstecznego wypłacania świadczeń tj. za okres po nabyciu prawa, ale przed złożeniem wniosku. Ustawodawca nie przewidział bowiem możliwości domagania się wypłaty świadczenia za okres od daty nabycia prawa do świadczenia do chwili złożenia wniosku. O ile same świadczenia z ubezpieczenia emerytalno-rentowego nie ulegają przedawnieniu (co oznacza, że z wnioskiem można wystąpić w każdym czasie), o tyle przedawnieniu ulegają roszczenia o jego wypłatę, w sytuacji nie zgłoszenia stosownego wniosku po nabyciu prawa do tego świadczenia za okres przed złożeniem wniosku (tak por. SN wyroku z dnia 20 listopada 2001 roku, II UKN 607/00, LEX). Świadczenie wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, ale nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Nie wypłaca się świadczenia z wyrównaniem za czas od nabycia do nich prawa in abstracto, bez względu na to czy niezłożenie wniosku spowodowane było brakiem staranności w prowadzeniu własnych spraw. Uregulowanie takie uzasadnione jest zapobieganiem powstania zjawiska kapitalizacji. (por. wyrok SN z dnia 6 września 2011 roku, I UK 85/11, LEX; I. Jędrasik-Jankowska, Prawo do emerytury i rent z ubezpieczenia społecznego, Warszawa 1992 roku, s.185; T. Zieliński, Ubezpieczenia społeczne pracowników. Zarys systemu prawnego – część ogólna. Warszawa – Kraków 1994 roku, s. 212).

Przyczyny, dla których wnioskodawca nie złożył wniosku o podjęcie wypłaty świadczenia w marcu 2018 roku tj. czy nastąpiło to z przyczyn od niego zależnych czy niezależnych, nie mają znaczenia, bowiem ustawodawca nie przewidział instytucji przywrócenia terminu do złożenia wniosku o wypłatę świadczenia. Biorąc bowiem pod uwagę zasady przyjęte przez ustawodawcę, w tym przypisanie decydującej funkcji woli ubezpieczonego, który decyduje o złożeniu wniosku, to na ubezpieczonym spoczywa obowiązek dbałości o swoje sprawy.

W tym kontekście Sąd Najwyższy wskazał, że z art. 61 Konstytucji nie wynika obowiązek ZUS informowania potencjalnie zainteresowanych o możliwości przejścia na emeryturę czy warunkach uzyskania świadczenia. (wyrok SN z dnia 5 marca 2008 roku, IIIUK 93/07, LEX). Oznacza to, że organ rentowy nie ma obowiązku ani możliwości indywidualnego informowania wszystkich zainteresowanych o przysługujących im uprawnieniach w zakresie np. nabycia prawa do świadczenia, składania określonych wniosków, ustalania wysokości świadczeń w zależności od warunków w kilku wariantach in abstracto, w zakresie zmian wysokości świadczeń, a zwłaszcza takich, które wymagają szczegółowej analizy dokumentów, chyba że zainteresowany wystąpi sam z takim wnioskiem (por wyrok SA w Warszawie z dnia 17 grudnia 2009 roku, IIIAUa 846/09, LEX, w Warszawie z dnia 29 sierpnia 2007 roku, IIIAUa 672/07, LEX).

Okoliczność zatem, że wnioskodawca otrzymał świadectwo pracy od pracodawcy dopiero 4 kwietnia 2018 roku, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Nic nie stało na przeszkodzie, aby wnioskodawca złożył wniosek o podjęcie

wypłaty emerytury już w dniu ustania stosunku pracy (28 marca 2018 roku), a po otrzymaniu świadectwa pracy, jedynie uzupełnił ten wniosek przez złożenie świadectwa pracy.

Brak wiedzy wnioskodawcy do tego, czy może tak postąpić, nie ma znaczenia dla daty wypłaty świadczenia. Jedynym warunkiem jest bowiem złożenie wniosku przez wnioskodawcę, a ten złożył dopiero w kwietniu 2018 roku.

Należy pokreślić, iż przepisy ustawy o emeryturach i rentach mają charakter przepisów bezwzględnie obowiązujących. Nadto w sprawach ubezpieczeniowych nie mają zastosowania zasady współżycia społecznego.

Reasumując Sąd uznał decyzję organu rentowego za prawidłową. W sprawie brak jest jakichkolwiek podstaw prawnych do przyznania wnioskodawcy prawa do wypłaty świadczenia od miesiąca marca 2018 roku.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.